

# Maoaasta jäljed

HELE-MAI POOBUS

*Eesti Filharmoonia Kammerkoori laulja*



Hiina astroloogilise kalendri kohaselt on 2013 musta veemao aasta, mille märksõnadeks on tarkus, tahe, tundlikkus ja tegutsemine. **Eesti Filharmoonia Kammerkoorile** pole see aasta olnud igav paigalseis, vaid mao looklemise sarnane pidev kulgemine. Aeg-ajalt on silmapiir kõrge rohu sees kaduma kippunud, aeg-ajalt on tulnud tööhobuse kombel rügada, kuid eesmärgid on olnud kõrged ning võib rahuloluga öelda, et ka saavutused on uhked ja väarikad.

**K**ui märtsis oli EFKI Eestis mitu kontserti, siis alates aprillist kahtnes kodune tegevus peaaegu olematuks ning kevad ja suvi möödusid välisfestivalidel. Väikeseks erandiks saab pidada mai algul toimunud õnnestunud ERSO hooaja lõppkontserti Neeme Järvi juhatusel. Septembris avapaugu saanud Estonia teatri juubelipidustused haarasid mitme kontserdi näol kaasa meiegi kollektiivi. Oktoober tõi hetkelise rahunemise, mille järel koor sukeldus uue hooga välisturneede maailma.

Rubriiki “käib töö ja lõbu koos” paigutub kindlasti aprillikuine retk Rohehise Mandri pinnale. Sydneys on teatavasti sel ajal varasügis ehk meie mõistes mõnusalt soe suvi. Päikesenäljas põhjamaalastena nautisime iga vaba hetke, mida oli sellel reisil palju. Kontsert “Arvo Pärt – A Sacred Journey” toimus kuulsas Sydney ooperiteatris, mille 2600-kohaline saal müüdi välja juba nädalaga. Kontserdi kava oli kokku pandud meisterlikult ja läbimõeldult. Avalooks oli aegumatu “Magnificat”, millele järgnes “Spiegel im Spiegel”. Selle Pärdi ühe imelisima teose ajal istus koor laval ja sai nautida Helena Rathbone'i ja Tamara Anna Cislowska mängu. Muusikat ilmestasid aeglaselt laest langevad paberhelbed, mis imiteerisid lumesadu. Efekt oli võibolla kitsimaiguline, kuid maitse üle ei vaielda. Teiste teoste ajal projitseeriti seinale videoinstallatsioone.

Kontsert jätkus teosega “7 Magnificat-Antiphonen”, mis polnud pikka aega nii hästi õnnestunud kui tol õhtul. Esimese poole lõpetas “Tabula rasa” Kirsty Hiltoni ja Veronique Serret' võrratus esituses. Pärast vaheaega tegid otsa lahti kaheksa tšellot “Fratresega”, järgnes meie “Salve Regina”, siis “Cantus Benjamin Britteni mälestuseks” ning lõpuks “Aadama itk” koos Sydney sümfooniaorkestriga. Õhtust kujunes meeldejääv ja kaunis muusikaline teekond. Tehtud sai ka omamoodi ajalugu. Nimelt jäädvustati EFK enne kontserti Sydney ooperimaja jalamil kolmandat korda fotopaberile (kõikidel kordadel dirigendiks Tõnu Kaljuste ja fotograafiks Tõnu Tormis).

Aasta grandioosimate ettevõtmiste tiitlit jagavad kontserdituur Marc Minkowskiga (Wagneri “Lendav Hollandlane” ja Dietschi “Le vaisseau fantôme”) ning suvine peaaegu kaks kuud väldanud Aix-en-Provence'i festival. Minkowskist ja meie koori suhtest võiks rääkida pikalt. Seekordne koostöö oli juba kuues ja usun, et kõik koori liikmed ootavad pikisilmi järgmist ettevõtmist. EFK on väga dirigenditundlik kollektiiv ja koostöös Minkowskiga on alati mingi seletamatu “miski”, sünergia, mida pole võimalik niisama tekitada. Wagner ja kammerkoor ei sobi esmapilgul kokku, kuid utoopiline sai uskumatult võimalikuks. Just Minkowski soovitas

EFKd kuulsale Aix-en-Provence'i ooperifestivalile, kus 2011. aasta suvel osaleti Verdi “La Traviata” ja Mozarti “La Clemenza di Tito” lavastuses. Sel aastal olid kavas ülihea vastuvõtu saanud Verdi “Rigoletto” ning Mozarti “Don Giovanni”. Wagneri “Lendavas Hollandlases” langes põhikoormus EFK meestele, Verdi “Rigolettos” puudub naiskoor üldse. Au ja kiitus meestele, kes said oma ülesandega hästi hakkama, töötasid pikka aega stabiilselt ja professionaalselt ning pakkusid kuulajatele suure elamuse.

Hooaja üks unustamatuid hetki oli kindlasti Wagneri “Lendava Hollandlase” esitus Viini kontserdimajas. Koht, kus valitsevad pikad traditsioonid ning on äärmiselt asjatundlik ja nõudlik publik, tekitas kõigis ärevust. See õhtu oli kordumatu, selliseid hetki kogeb harva, nagu ka pöörast aplausi, mis pärast lõpuvaikust saali täitis.

Suve viimasel kuul jätkus festivalide jada. Koor andis Schleswig-Holsteini festivalil viis eriilmelist kontserti, esitades muu hulgas Hamburgi St Michaeli kirikus Pärdi teose “Kanon pokajanen”, kus olid kohal Eesti kultuuriminister ja helilooja ise. Pärdi sõnul oli see üks parimaid esitusi, mida ta selle teose puhul kunagi on kuulnud. Lõikuskuu viimasel päeval lendasime paariks päevaks Šotimaale, et laulda Edinburghi Usher Hallis Rahmaninovi “Vespreid”, ning suvi oligi läbi.

September möödus suures osas “Estonia 100” ürituste tähe all. Tundub, et kõik kontserdid, mis vahepeal Eestis andmata jäid, said selle kuu jooksul tasa tehtud. EFK jaoks oli kindlasti huvitav koostöö Viljandi kitarrifestivaliga. Valmis kava “Kuuel keelel, neljal häälel”, kus tulid esiettekandele ebatavalisele koosseisule, koorile ja kitarr(de)le loo-

EFK, Baseli kammerorkester ja dirigent Paul McCreesh Baseli Stadt-Casino saalis. FOTO BENNO HUNZIKER



dud teosed. See oli omamoodi värskendav eksperiment. Kõige marulisema aplausi ja koori "eriauhinna" pälvis eksentriline ning värvikas soome kitarrist Marzi Nyman. Esitamisele tulid Robert Jürjendali "See öö oli pikk", Raul Söödi "Vaikusestki vaiksem" ja Tauno Aintsi "Kontsert elektrikitarrile ja segakoorile", mis on inspireeritud Mare Kõiva raamatust "Eesti loitsud". Viljandi Pärimusmuusika Aidas toimunud kontserdi salvestas ka ETV.

Sel ajal, kui neid ridu kirjutatan, oleme just tagasi järjekordselt nädalaselt turneel, mis viis meid esimest korda kokku inglise dirigendi ja Gabrieli Consorti asutaja Paul McCreeshiga. Tunnistan, et hetkel on muljed ja mõtted veel vastakad ja settimata. Kahtlemata on tegu väga musikaalse, täpse, nõudliku ja kindla nägemusega dirigendiga, kuid tundus, et üksteise põhjalikumaks tundmaõppimiseks ning tunnetam-

iseks jäi aega väheks. Laulmist oli palju, kava esimeses pooles kõlasid Bachi motett "Komm, Jesu, komm", Mendelssohni mitte just kõige õnnestunud oopus "Mitten wir im Leben sind" ja meie jaoks avastuseks osutunud Charles Hubert H. Parry "Lord, Let Me Know Mine End" tsüklist "Songs of Farewell". Viimasega soovitan kõigil koorimuusika huvilistel tutvuda, sest tegu on tõeliselt kauni ja poeetilise muusikaga. Kontserdi teise poole täitis Mozarti "Reekviem", kuid seekord mitte tavapärasel Süssmayri versioonis, vaid hoopis Robert D Levini omas. Pärast selle variandiga tutvumist sai selgeks, miks Süssmayri variant on rohkem poolehoidjaid kogunud. Solistid olid Kaia Urb, Iris Oja, Oliver Kuusik ja Uku Joller, orkestriks Baseli kammerorkester.

Vahel jääb mulje, et me ainult välismaal viibimegi. Muusikaga oma maa ja kultuuri tutvustamine on omamoodi

missioon. Ikka ja jälle mõtlen, kuivõrd palju laiem on kunsti, muusika või spordi kandepind võrreldes poliitikute ponnistustega. Kontserttegevus väljaspool kodu on kahe otsaga asi. Pead olema suuteline end parimast küljest näitama, end kõigi asjaolude kiuste kokku võtma. See arendab. Kuid aeg-ajalt on tunne, et kodus on tunduvalt raskem esineda. Kuulajaskond on kitsas, kõik tunnevad kõiki ja koori tervikuna. On paremaid ja halvemaid päevi. Lääne-Euroopas võib publik ainult meie koori omapärasest kõlast naudinguga saada, muule suurt tähelepanu pööramata. Professionaalse koorilaulja vajalikem omadus on kindlasti paindlikkus ja vastupidavus. Eriti tähendusrikkad tunduvad need sõnad nüüd, kui järke on ootamas USA tuur ja enne jõulurahu saabumist toimuv kontsert Singapuris. Milliseks nad kujunevad, ei tea praegu veel keegi.